

Wass Albert

A hagyaték

(részlet – Szeleczy Zita előadásában - <http://youtu.be/-MDvuCNpZ6s>)

Holdtölte előtti nap kora délutánján ott voltak az Istenszéke forrásánál.

Leterítették pokrócaikat egy szép lombú bükkfa alá, elheveredtek rajta s vártak. Csönd volt körülöttük, szép istentudó csönd. A tisztás térdig érő fűvét virágok díszítették, piros, fehér, sárga és kék virágok, mint drágakövekből készített gombok az Úr zöldbársony kacagányán. Később, ahogy vénült a délután, özek jöttek a vízre.

A nap már aláhajlott a déli gerincre, amikor ember lépte zörrent a fák alatt.

Hatan jöttek: Öreg Bence a Hargitáról, a maga tanítványával, Kicsi Bence Déva mellől a magáéval, s Ábris mester egy szép szál legénnyel, az Alsó-Marosról. Alig hullt alá a nap, vére még ott mázolta az ég alját, amikor Öreg Sándor is megérkezett Nagybánya mellől, tanítványával a háta megett.

- Tizenketten vagyunk, akárcsak az apostolok - jegyezte meg később Ábris mester, ahogy ott gunnyasztottak a kicsi tűz körül, csillagos ég alatt. - Igaz, Kárujjal meg Bakk Balázssal s az ők neveltjeikkel tizenhatan leszünk.

Hányan vannak már Apóval, nem tudhassuk...

- Adná az Úr, hogy legyünk huszonegyen - jegyezte meg Öreg Bence -, mesteremtől hallám kislegény koromban, Nagybotos Balázstól, hogy huszonegyen voltak mindég a régi magyarok szentjei: táltosok hárman, sámánok tizennyolcan. Hej, nevelő szent apám, Nagybotos Balázs, micsoda ember volt ökelme - vitte vissza az emlékezés hargitai Öreg Bencét a múltba -, a nagy szabadságharc végén negyvenkilencben, mikor a muszka-kozákok rázúdultak az országra, hány ezer derék magyar hazafi életét menté! Köztük Bem apót is, a szabadságharcosok tábornokát, ki születésénél fogva lengyel volt ugyan, de tetteiben micsoda nagy magyar. Úgy látom még ma is, mintha tegnap történt volna: jött a sok muszka fölfelé a völgyön, lóháton mind.

Tüszös olájok kétoldalt gyalogosan a kozák lova mellett, baltákkal, vasvillával, pálinkától ittasan, magyarölsre készen. S magosan fölöttük, kiugró lapos kövön úgy állt ott az én tanítómesterem, Nagybotos Balázs, akárcsak az őrt álló magyar Isten. Hosszú szép szakállát lengette a szél.

Mert nagy szelet küldött az Úr abban az órában, nagy szelet s zivatart.

Dörgött az ég, csapkodott a villám, szakadt a zápor. S állt az én tanítómesterem ott fönt a lapos sziklán, magosra emelt fővel, lengő fehér hajjal és szakállal, egyik kezében rovásos botját tartotta, másik kezét fölemelte magosra a völgy fölé... S bár délidő lehetett, egyszerre csak olyan sötétség támadt, hogy alig láttam benne az orrom hegyét. Aztán dübörögni kezdett valami, szörnyűségesen dübörgött, rengett lábam alatt a szikla köve, s egyszerre csak megmozdult odalent az egész hegyoldal, s alázúdult a völgybe. Bétemetett az mindent odalent: muszkát, oláhot, császári zsoldost, ami csak volt. S mielőtt még megszólalhattam volna nagy ijedelmemben, mert hiszen gyerek voltam még, alig két éve szolgáltam ökelmét, s ilyesmit még életemben nem láttam, mielőtt még elnyafoghattam volna magam, csak kiderült fölöttünk az ég, elállt a szél, tűzött alá a nap s akkora csöndesség volt körülöttünk, mintha csak maga az Úr járt volna arra. S gazdám szava úgy szólt, mint a templomi orgona, amikor mondta: Bence fiam, adjunk hálát az Úrnak, s nézzünk azok után, akik segítségre szorulnak ebben a szerencsétlen hazában... Így mondta bizony, éppen így...

Ültek a tűznél tizenketten, s szó nem esett sokáig. Lassan megsápadt a Galonya felett az ég csillagdíszítette sötét bársonya. Emelkedett a hold.

Majdnem egészen kerek volt már. Csak egy kicsike hiányzott belőle. Egy éjszakára való.

- Adjunk hálát az Úrnak, s térjünk aludni - adta ki a szót Öreg Bence, s néhány percnyi mélységes csönd után rendre lábra keltek mind, s bévonultak a fák alá, ki ahova fekhelyét készítette.

Harmat borította hajnalra a füvet, csillogó harmat. Őzek kergetőztek a tisztáson. A sápadtkék ég magosában sas keringett. Napkeltekor balta csattogása üzte el a csöndet. Két szép szál legény fát hasogatott. Ölnél hosszabbra hasogatták, bükköt is, fenyőt is.

- Kinek dolgoznak ezek? - kérdezte az öreg, amikor fölébredt.

- Nekünk - felelte Imre. - Sok fára lesz szükség ma éjszaka, odafönt. Ferkó meg János jönnek velem - tette hozzá -, maguk pedig, kik tanítómesterek, meglelik Apót odafönt ama csúcsos szikla alatt, látják? Várakozik már kelmetekre.

Úgy is volt, ahogy mondta. Mikor fölértek oda, a csúcsos szikla alatti kicsike tisztáson, lapos kövön üldögélve, ott várt rájuk Apó. Magos, szikár, hosszú fehér hajú, hosszú szakállú, szép vénember volt. Méltósággal ült ott a kövön, jóság és bölcs szeretet áradt belőle. Egymás után köszöntötte az érkezőket, mindenkire volt néhány jó szava, aztán leültette őket maga körül a gyepre.

- Tudjátok, hogy miért hívtalak benneteket ide, szent magyar hagyatékunk őrizőit, tanítómestereit? Szólt hozzám az Úr.

Ma éjszaka, holdtölte éjszakáján, ahogy illő, máglya tüzénél búcsúszom tőletek. Ősi szokás szerint, valamelyikteknek átadom majd a máglyatüzénél nemzetünk hagyatékának gyarló emberi jelvényeit, az írásos botot és a szent rovást. A hagyatékot magát, már lelkekben őrzitek mindannyian, s tanítjátok azoknak, kik érdemesek reá.

- Az Úr, aki mindentudó, tudja már, hogy melyiktek veszi át tőlem a szent ereklyét, s válik a nemzet táltosává. De őseink törvénye szerint nektek is tudnotok kell, egy akarattal. Ezért hát vonuljon most félre mindegyiktek az elmélkedés magányába, hogy fületek meghallhassa az Úr szavát. Azt a csöndes, halk szót, ami belülről való, s amelyikről a próféta így véste kőbe a maga tapasztalatát annak idején, Úr városában: először jött egy roppant szélvihar s porlasztotta a hegyet..., de az Úr nem volt a szélviharban. Aztán földrengés jött, rengette a hegyet..., de az Úr nem volt a földrengésben. Aztán jött a tűzvész..., de az Úr nem volt a tűzben.

S mindezek után megszólalt egy halk, szelíd hang:

- Ezt a hangot hallgassátok meg, testvéreim, s napnyugtára legyetek itt az Úr rendelkezésével! A tanítómesterek széthúzódtak egyenként a vadonban, s Jánost odaültették a forrás mellé, hogy ott várjon a késve érkezőkre, s adja át nekik Apó parancsát. Valamennyien tudták a törvényt: enniök, inniök nem volt szabad azon a napon, mert imádkozás és böjtölés együtt teszik alkalmassá a lelket az Úr szavának hallására.

Begyültek rendre a többiek is, a távolabb valók. János szájából megkapták

Apó szavát, s szertehúzódtak ők is az erdőbe, legényeiket pedig küldték Imre keze alá fát hasogatni, s hordani föl a csúcsos szikla alá.

Tova délre már elég fa gyűlt össze ahhoz, hogy Imre elkezdhesse a máglyarakást. Látszott a keze munkáján, hogy jól megtanulta valakitől az ősi mesterséget. Élre állítani a hasábokat kúposan, belül a száraz fenyőt, kívül a bükköt, s mikor a kúp teteje elég széles hozzá, egy második kúpot emelni az első fölé, hasonló módon: belül fenyő, kívül a bükk. S legalul kicsi kemencenyírást hagyni, be az alsó kúp közepe alá, s kitölteni azt száraz fűvel, szurkos rőzsével, apró gallyal.

Figyelték is a legények mind Imre keze munkáját s már a második kúp is majdnem hogy készen volt, egyikök elrikkantotta magát:

- Nicsak! Még mindég érkezik valaki!

Lenéztek mind a Déda felől fölfutó gerincre, ahova a legény mutatott, s lám csak, valóban jött ott valaki föfelé az ösvényen. Hátizsákos, idegen gúnyás embernek látszott távolból is.

- Valami külországi turista megint - dohogott Imre -, minden nyáron téved belőlük erre egynehány. Sátorat vernek, fényképezik az erdőt, lustálkodnak egy-két napig a forrás körül, aztán elmennek és soha senki nem látja őket többé. Hadd menjek elibe. Elterelem másfelé. Ti ne nyúljatok a máglyához egy ujjal se - tette hozzá -, de hozzatok még fát, s főképpen gyűjtőnek valót.

Nagy léptekkel indult lefelé, s el is érte az idegent, még jóval a forrás tisztása alatt. Fiatalember volt, idegen beszédű, de törte a magyart.

- Egy vénember keresem, kinek neve Apó - mondta az idegen -, hoztam neki üzenet. Apámtól hoztam üzenet, ki meghalt a télben. Ő ismerte Apó, még régen... most Németország meghal... Imre levezette az idegent az ösvényről a Galonya oldalába, s a nagy irtás szélén megmutatta neki az Istenszéke déli sziklalejtőjét.

- Látja azt a kiugró sziklakövet ott messze? - Látja.

- Annak az aljában van egy forrás. Ott megleli, akit keres. Az idegen legény megköszönte az útbaigazítást, és indult is a bozótos, málnabokros irtáson keresztül, a megjelölt irányba. Míg ő a széltöréseken, bozótokon törte magát keresztül, Imre főlzaladt a kurta ösvényen a barlangszálláshoz.

- Valami külországból való magyart irányítottam a beszédes kúthoz - jelentette Apónak. - Üzenetet hozott, azt mondta, apjától, aki meghalt s ősmerte kelmedet.

- Hadd jöjjön - felelte a vénember -, te csak eredj vissza s végezd, amit végezned kell.

Beszédes kútnak nevezték azt a kis forrásos tisztást a sziklafal tövében, ahova időnként feljöttek azok, akiket betegség vagy baj gyötört.

Alig volt karnyújtásnyira a barlangszállástól, mindössze úgy látszott, hogy megmászhatatlan sziklafal választotta el a két helyet egymástól. Volt azonban egy rejtett sziklacsapás, vadkecskének való ugyan, de alkalmas arra, hogy gyorsan érjen oda, aki igyekszik. Így aztán, amikor a pantallós, hátizsákos, idegen öltözetű legény meglelte végre a forrást, Apó már ott ült egy fatönkön, s várt reá.

Kiveresedett ábrázattal, izzadtan lépett ki a fiatalember a málnabozótból a kicsi tisztásra. Meglátta a forrás mellett a vénembert és megállt.

- Maga vagy az, kit neveznek Apó? - kérdezte lihegve. A vénember bólintott.

- Üzenetet hoztál, úgy hallom.

Az idegen odavánszorgott a fatönkhöz, melynek egyik végén az öregember ült, lefejtette magáról a hátizsákot, s valósággal leroskadt a tönk másik végére.

- Nagyon magos hegy - szakadt föl belőle -, nem élném itt, ha nekem adnák!

- Nem kell félni - nyugtatta meg Apó -, nem adja senki.

Az idegen megvárta, míg lecsöndesedett benne valamicskét a lélegzet, aztán belekezdett:

- Az ennyim név Martin Keszeru - így mondta, Keszeru, a szó közepére téve a hangsúlyt -, jöttem Stuttgartból, Németország. Ígértem apámnak, hogy jövök mikor lehet, s adom át levelet, meg ami maradt...

Belekotort a hátizsákjába, s előszedett onnan egy összegyűrt papirost, meg egy kis, fekete zacskót. A vénember átvette mind a kettőt. Egyiket az egyik térdére tette, másikat a másikra, s csak ült ott. Szeme elnézett messzire az irtás felett.

- A levélben azt ír... - szólalt meg a fiatalember egy idő múlva, de a vénember a szavába vágott.

- Tudom, mit ír - mondta -, jó ember volt az apád, széplelkű ember. Szerette az erdőt. Erdőmérnök volt odalent Ratosnyán. Derék magyar volt, nagy szeretet lakozott benne. De élet és halál dolgát nem értette soha.

Sóhajtott, s rátette kezét a kicsike zacskóra.

- Azt kívánja, hogy hintsem bele testének hamvát idefönt a szélbe, hogy itt nyugodjék, ahol otthona és hazája volt. Megteszem, meg hát. De édesapád nincs már ebben a maréknyi hamuban. Hamu ez, semmi más. Édesapád, fiam, itthon van már jó ideje. Attól a perctől kezdve, hogy lehunyta ott messze, németföldön a szemét. Amit ott lehunyta a teste, azt itt felnyitotta a lelke, ennyi az egész. De ha már így kívánta, tegyünk eleget neki.

Fölkelt a fatörzsről, s kezébe vette a kicsi zacskót. Megindult vele egy kiugró sziklakő felé, mely előrenyúlt a meredek hegyoldal fölé. Föllépett a sziklára, s megoldotta a kis zacskó zsinórját. Magosra emelte.

- Szél, galonyai szél, magyar hegyek szele - mondta s mély, erős hangja tovaszállt a völgy fölött, akár a harangszó -, vidd magaddal, ami Keserű Mártonból hátramaradt, hintsed széjjel erdőkön, mezőkön, kaszálóréteken, legelőlankákon, patakok partján, mindenütt, ahol valamikor Keserű Márton, bujdosó magyar járt és élt és örvendezett a világnak rövid élete során, bujdosásának ideje előtt. Vigyed, Isten szele, vigyed.

S egyszerre csak, mintha parancsszóra várt volna csupán, valahonnan a sziklák közül előlebbent egy virágszagú, hűvös kezű, gyors szárnyú szellő, elkapta a zacskóból kiszórt hamut, s vitte, vitte lefele a hegyoldal irtásán, lefele a völgyön, tovavitte szempillantás alatt.

- Keserű Márton, az Úr békessége legyen teveled... - Néhány pillanatig még állt ott a vénember mozdulatlanul a kiugró sziklán, aztán lassan megfordult, lejött, s visszaült a fatönkre.

- Édesapád kívánsága megtörtént - mondta halkán -, legalábbis ez a kívánsága. De van egy másik kívánsága is, tudom. Nagyobb és fontosabb ennél. Arról akarok most beszélni veled, Márton fia, Márton.

A fiatalember megbabonázva, kimeredő szemmel bámult reá. Megrázta a fejét.

- Nem értem - habogta -, nem értem! - Mit nem értesz?

- Semmit nem értem! Honnan maga tudja, mi volt levélben? Mit akart nekem apám? Meg se nézte? Meg se olvasta levél?

A vénember rámosolyodott szelíden a megzavarodott fiatalemberre.

- Nem papírra vetett betűkből ered a tudás, fiam, hanem lélekből s értelemből, ami az Úrtól való. Most pedig hadd mondjak el neked valamit - komolyodott el a hangja -, aminek az íze keserű lesz a szádban. De ha megemészti az elméd, édessé változik a lelkedben.

Keserű Márton fia, németföldi Márton, magyarnak teremtett téged az Úristen. Ott születél lent a völgyben, s a hegyek, ezek a hegyek itt, benéztek hozzád az ablakon, mikor még anyád ölében voltál, s láthatatlan írást véstek a homlokodra, magyar írást, mellyel magukénak jelölték meg, s magyarnak.

- Miattad bujdosott világgá az édesapád, hogy ne rabság és gyötrődés legyen életed, hanem szabad magyarként érhesz meg emberré, hogy idők múltával visszatérhess ide, ahol a gyökeredet őrzik ezek a hegyek, s ahol magyar dalt muzsikáltak lelkedbe a patakok, amikor megszülettél. Na most, Márton fia, Márton, ezt mondom tenéked: úgy áld meg téged az Isten, ahogy apád örökségét megőrzöd a lelkedben, tovább adod fiaidnak, unokáidnak. Mert aki magyarnak született, akit magyarnak teremtett az Úr, az csak mint magyar lehet boldog és megelégedett ezen a földön, s még ezután is! Mindegy, hogy hova vet a sors: gyökered itt van! S ha megtagadod ezt a gyökeret, ha megtagadod a magyar szót, ha megtagadod őseidet, szent magyar származásodat, az Úristen is megtagad téged, Márton fia, Márton, s nem lelsz békességet sehol a világon. Jól jegyezd meg minden szavamat s égesse a lelkedet egy életen keresztül, ha hűtlenné válsz édesapádhoz!

Most pedig pihend ki magad, mert fáradt lehetsz, Keserű Márton. S ha kipihented magad, és eljő az este és azt mondja benned egy kicsi hang, hogy magyar akarsz maradni, s nem németté válni, hogy hűségben kívánsz élni édesapád emlékezetével, akkor kerüld meg ezeket a sziklákat itt, jöjj föl a tetőre, ahol hold keltével a nagy tüzet látod, s ne szólj senkihez, közel se jöjj, csak hallgass és figyelj... De ha nem érzel hűséget magadban, akkor fordulj meg

gyorsan, s eridj vissza, ahonnan jöttél, mert amit ott látsz és hallasz, nem lesz neked való. Irgalmazzon tenéked az örökkévaló Isten...

Azzal fölkelt a tönkről, megfordult s vissza se nézett többé a megdöbbsent fiatalemberre. Csak ment fölfelé a keskeny vadkecskecsapáson, s eltűnt a sziklák között.

Azon az estén különösen mély volt a csönd az erdők fölött.

Különös este volt. Szellő se mozdult, bagoly se szólt, még csak lappantyúmadár se sikkantott sehol. Semmise mozdult.

A csönd ránehezedett a világra. Múlt az idő a csönd fekete palástja alatt. Míg a csillagos ég alja sápadozni kezdett, túl a Galonyán, a Nagy-Disznós bükkösének borzolt gerincén megjelent lassú méltósággal a telehold.

Ezüstös fénye szétömlött a hegyeken.

- Imre - szólalt meg egy mély hang a tisztás feletti szikla felől.

A csönd belereszketett. Apó állt ott. Magos, szikár alakja kirajzolódott a hold korongja fölött az ezüstszerű égen. Hosszú, fehér köntösben állt ott.

- Imre fiam - mondta onnan fentről mély, parancsoló hangon -, gyűjtsd meg az Úr tüzét!

Imre felpattant a félkörbe ülők közül s a máglyához lépve leguggolt előtte.

Tűzszerszámot vett elő a zsebéből. Csattant az acél, szikrázott a kovakő s fölizzott a legény ujjai között a tapló. Előrenyújtotta a taplót a száraz gaz közé és fűjni kezdte.

Az első kicsike láng belekapott a gazba, megnövekedett, elérte a szurkos rőzsét és sercegve csapott föl a gúla közepén feltámasztott fenyőfába. Pattogott a fenyő, emelkedett a tűz vörösen. Elérte a bükköt. A láng megnőtt, megfehéredett és a magosba csapott.

- Áldott legyen az Úr, magyarok Istene és védelmezője! - dörrent föl a vénember hangja magosan a tűz fölött.

A félkörben ülők lábra keltek s levették fejükről a kalapot.

- Áldottak legyenek, akik az Urat szolgálják! - Áldottak legyenek az istentudók!

- Áldottak legyenek az igazak és a hűségesek!

- Áldottak legyenek, akik az Úr erejében bíznak, akik az Úr erejét hordozzák magukban!

- Áldottak legyenek, kik az igazságot keresik!

- Áldottak legyenek, akik az Úr hatalmát, erejét és dicsőségét hirdetik, tanítják és gyakorolják, és áldottak legyenek mindazok, akikben megfogam a tanítás, mert az ők kezükbe helyezte a magyarok Ura nemzetünk jövődjét!

- Áldott legyen az Úr, magyarok istene, áldott legyen az Úr!

Szavai úgy gördültek tova a hegyek fölött, mint az orgona hangja.

A máglya tüze nőtt, a hold emelkedett. Minden szem a fehérbe öltözött szent embert nézte, ahogy ott állt magosan a tűz fölött, a sziklán. Senki se vette észre az idegen öltözetű fiatalembert, aki a sziklaösvény irányából bújít elő, s babonázottan állt meg a tisztás alatti borókák között.

- Áldott legyen, aki megérti és követi az Úr tanítását - zengett odafönt a vén táltos hangja.

- Áldottak legyenek a hűségesek, mert ők a jövő őrizői! Az Úr megtartja azokat, akik a nemzet szolgálatában az Ő útját járják!

- Bízatok és hirdessétek az Úr szeretetét! Mert eljő az idő, s már itt is van, csak a szemünkkel nem láthatjuk még, amikor az igazaké és az igazságosoké, a valóság tudóié és a jóság gyakorlóié, a békességeseké és az istenszeretőké lesz ez a világ és nem leszen több sírás, pusztulás, nyomorúság, rettegés és üldöztetés, mert a gonoszokat és gyűlölködőket eltörli az Úr e föld színéről!

Minden hatalom megdől, ami nem Istentől való s minden fegyvert, mely ellenetek fordul, ítélettel sújtja az Úr! Ez az Úr szolgálóinak hagyatéka s az ők igazságuk éntőlem való, mondá

az Úr! Nap fiainak, magyaroknak teremtett Ő benneteket s törvényt adott néktek, ami életet és szabadságot biztosít számotokra, ha betartjátok azt!

- Íme itt van a törvény, tölgyfából rótt ősi hagyatéktok, amit keserves századokon át őriztek számotokra istentudóitok - dörrent odafönt a vénember hangja, s bal kezével magosra emelt egy sötét színű kurta oszlopot -, tiszteljétek és becsüljétek és véssétek a lelketekbe minden szavát, mert Isten szól hozzátok az Ő törvénye által és semmiféle más törvény nem biztosít számotokra életet, csupán az Úr törvénye!

- Szeresd a te Uradat, Istenedet és rajta kívül más istened ne legyen! - Tiszteld őseidet, hogy hosszú és jó életed legyen azon a földön, amit ők hagytak reád! - Szeresd magyar testvéreidet, mint önmagadat! Fegyvert reájok ne emelj s nyelveddel se vétkezz ellenök! Tartsatok össze, segítsétek egymást és az Úr szeretete, az Úr védelme és az Úr ereje veletek létszen!

- Tudjátok az Urat, tartsátok az Ő törvényét és semmi sem lesz lehetetlen számotokra. Az Úr ereje hegyeket mozdít, és tengereket tüntet el azok védelmében, akik atyjoknak nevezik őt, s aszerint is élnek!

- Ez a ti hagyatéktok, magyarok, véssétek lelketekbe!

- Most pedig, istentudók népe, búcsúszom tőletek, mert szólít az Úr. Szent örökségtek jelvényeit, ezen írásos pásztorbotot, mely a tudás tisztességét őrzi, s a tölgyfába rótt törvényt, ami vele jár, átadom annak, aki helyembe lép. Az Úr kijelölte már, s szabad nemzetünk ősi törvénye szerint ti kell kimondjátok a nevét, egy közös akarattal. Szóljatok hát, s nevezzétek meg azt, akit méltóvá tett az Úr arra, hogy e szent hagyaték őrizője legyen!

Egy hosszú percig csönd volt a szavai után, mélységes csönd. Csak a máglya tűzének pattogása hallatszott. A lángok emelkedtek, nyelveikkel az ég ezüstös bársonyát nyaldosták s mögöttük, a szikla csúcsán álló, fehér köntösű vénember vállán ott ült a telehold roppant korongja, mintha csak varázslatos fényével átragyogta volna.

Aztán a félkörben állók szájából egyszerre, mintha láthatatlan karmester irányította volna őket, felhangzott a kiáltás:

- Radnai Botos Boldizsár, az öreg!

Utána mintha kővé vált volna a csönd. Tanítómesterek, tanítványok megilletődött döbbenettel nézték egymásra. Legtöbbjük nem is hallotta soha a radnai öregember nevét, s most mégis egy hanggal és egy akarattal belekiáltották az éjszakába.

- Áldott legyen az Ur akarata - szakította meg a csöndet a vén táltos hangja a sziklacsúcs magosából -, s az Ő választásánál fogva szólítlak téged, istentudó Radnai Botos Boldizsár, lépj elő s jöjj ide hozzám!

Legtöbben csak a hangot hallották, a vénember alakját odafönt már eltakarta szemük elől a lángok fénye, meg a telehold ragyogása. Az öreg előlépett a többiek közül, magosra emelt fővel, egyenes tartással s megkerülve a lángoló máglyát, eltűnt mögötte. Néhány pillanat teltevel elmosódó alakja megjelent a tűz mögötti sziklán.

- Istentudó Radnai Botos Boldizsár - zengett elő a vén táltos hangja valahonnan a lángok mögül vagy a hold fényéből -, az Úr akarata folytán, s mindnyájunk szándéka szerint én, Tordafia Csanád, az Úr tizenhatodik számúzott táltosa, átadom tenéked szent hagyatékunk jelvényeit, magyarok istenrendelte törvényét s az istentudók írásos pásztorbotját, s kinevezlek téged minden magyarok tizenhetedik számúzott táltosának! Az Úr ereje, hatalma és dicsősége legyen tevéled! Eridj s munkálkodj az Úr nevében, magyarok jövődjén!

Még magosabbra csaptak föl a lángok, s mögöttük mintha a telehold elnyelte volna már a búcsúzkodó vénember alakját teljesen. Csak a hangja zengett még elő a fényből, lassan távolodva.

- Nap fiai, magyarok, áldjon meg benneteket az Úr és őrizzen meg benneteket! Fordítsa az Úr az Ő orcáját tifelétek és adjon tinéktek tudást, erőt, győzedelmet és hatalmat a gonoszság fölött! Szeressétek egymást, hogy méltók legyetek az Úr szeretetére! Segítsétek egymást és az Úr is megsegít benneteket... védelmezzétek egymást és az Úr is megvédelmez benneteket...

ne féljeteK, magyarok... és ne csüggedjeteK... mert veleteK van az Úr... aki megerősít... megsegít... és igazságának jobbával támogat benneteket... minden küzdelmetekben...

- BízateK Őbenne... s istentudó hiteteK... hegyeket mozdít... országot szabadít... Magyarországot... Isten országát... az Ő dicsőségére... istentudó magyarok... jövendőjére... Utolsó szavai már beleveszteK a tűz sístergésébe. A máglya összeroskadt.

PattogteK a száraz bükkhasáboK. Lángtenger nyelte el a sziklát, tűznyelveK csapkozteK a holdfényes égbolt felé. Az öreg lassú léptekkel visszatért a többieK közé, egyik kezében az írásos pásztorbot, másikon a tölgyfába rótt törvény.

Az istentudóK utat nyitotteK neki, s ő lassan megindult lefelé, háttal a roskadó tűznek, s valamivel lentebb megállt egy boróka bokor mellett, ahol egy idegen gúnyás fiatalember sápadt arccal, izzó szemekkel bámult a tűzbe.

- Keserű Márton fia, Márton - szólt hozzá halkán -, eredj vissza, ahonnan jöttél, s ahol csak magyarral találkozol odakint, mondd el mindegyiknek, amit itt láttál és hallottál. Ne bántson, ha kinevetnek. Az se, ha gúnytűznek veled. Ha csak egy mustármagra való is megmarad néhányban, bizony mondom, hegyek mozdulnak hamarosan... áldjon meg téged az Úr és őrizzen meg téged... és minden magyart, odakint is, szerte a világban.

Ennél a pontnál a krónikás búcsúzik. Eltelt fölötte az idő. Mielőtt azonban útjára indítaná ezt a könyvet, még mondani kíván valamit.

Az isteni lábnyom, amit a krónikás - ha hiányosan is, de igaz hűséggel - idáig követett, nem vész el ezután sem. A hagyaték megmarad, mert Istentől való, s ezáltal elpusztíthatatlan. Eljő az idő - s alighanem már itt is van -, amikor fiatal, erős izmú és tisztára mosott lelkű krónikások fölkapják az elejtett szálat, s viszik tovább a beteljesedés felé, míg csak be nem következik a krisztusi ígért: "... és az igazság szabadokká téssen!"

ÖrvendezteK hát, magyarok, bármit is lát szemeteK a ma sötétjében: a szabadulás perce közeledik! Ne várjátok azonban, s ne keresséteK se ágyúk dörgésében, se hangzatos politikai jelszavakban: az Úr igazsága halkán jár, és békesség kíséri. Az Ő akarata rendelkezett már minden dolgotokban, s az Ő rendelkezését nem az idő méri, hanem tudás, lelki tudás. Gondozzátok csak a mustármagvakat s egyébbel ne törődjeteK.

"Nem sokaság, de lélek végez csoda dolgokat!"

.....

Ne féljeteK. A magyar lélek él. Teremtő Istenünk működik benne és általa.

Ne csüggedjeteK.

Gondozzátok csak hűséggel a mustármagvakat.

Ha részeg magyarok káromkodásától sajdul fületeK, ha szemeteK a hitványak győzelmét véli látni úton-útfélen: ne döbbenjeteK meg.

Az Úr nem számokban méri az igazság győzelmét, hanem az igazak cselekedeteiben.

Ne keserítsen el a gyöngék hűtlensége se. Sajnáljátok a nyelvét vesztett magyart, mert önmagát rövidíti csupán, nem nemzetét. A nemzet nem számokban él, de lélekben. Egy az Úr oldalán százezreknél is többet számít a jövő méregén.

.....

BízateK, magyarok! A rabság és szenvedés napjai megszámlálhatóan. A szabadság hajnala dereng. Vigyázzátok a mustármagvakat!